

INGE BENN THOMSEN

Punktum, komma, streg

Opgaver i tegnsætning for melletrinnet

Regler

→ **Regel 1.** Sæt punktum efter en sætning, når det giver mening at holde en længere pause.

Se eksempler ved opgaven om punktum.

→ **Regel 2.** Sæt spørgsmålstegn efter et spørgsmål.

Se eksempler ved opgaven om spørgsmålstegn.

→ **Regel 3.** Sæt komma i stedet for "og" i opremsninger.

Se eksempler ved opgaven om komma i opremsninger.

→ **Regel 4.** Komma deler indholdet op, så det er lettere at forstå.

- Hvis man kan sætte "X og O" to gange inden punktum, skal der være ét komma.
- Hvis man kan sætte tre eller flere sæt "X og O", skal der sættes et komma mere for hvert sæt "X og O".

Eksempler på "X og O" med tilhørende kommaer:

Han foretrækker en hund, og fætterten foretrækker en slange. **(X og O to gange og ét komma)**

X O X O

Da Jonathan luftede hunden, legede den med ham. **(Ligesom ovenfor)**

X O O X

Mens katten var ude, legede musene oppe på bordet. **(Ligesom ovenfor)**

X O O X

Alle børnene legede indenfor, mens de voksne vaskede biler. **(Ligesom ovenfor)**

X O X O

Anna ringede til Bo, fordi hun blev klar over, at han rejste. **(X og O tre gange og to kommaer)**

X O X O X O

Camilla sender et brev med posten, hvis det altså bliver færdigt,

X O X O

inden postkassen tømmes. **(X og O tre gange og to kommaer)**

X O

Så snart Tom ankom, ville han pakke sine sager ud, fordi han ville være klar, når Per kom.

X O O X X O X O

(X og O fire gange og tre kommaer)

→ **Regel 5.** Sæt komma både før og efter en "indskudt sætning".

Eksempler på komma før og efter indskudt sætning:

Min veninde, *der rider meget tit*, er glad for rideskolen. (*der rider meget tit* er en indskudt sætning)

X X O O

Dyrene, *som bor i Zoo*, bliver ofte mætte. (*som bor i Zoo* er en indskudt sætning)

X X O O

→ **Regel 6.** Semikolon fungerer næsten som punktum; men semikolon afbryder ikke indholdet så meget, som et punktum gør.

Eksempler på brug af semikolon:

Stine ville gerne i skole; de skulle nemlig noget helt særligt.

X O X O

Thomas gad ikke købe ind; han gjorde det jo i går.

X O X O

Maden skulle være klar på slaget seks; men hun var nu ikke sikker på, at den blev færdig.

X O X O X O

→ **Regel 7.** Sæt altid et tegn foran "men". Sæt et komma eller et punktum; sæt eventuelt et semikolon.

Eksempler på brug af tegn foran "men":

Komma:

Benjamin var ikke træt, men sulten. Klokkerne seks skulle han spise, men det var der to timer til.

Punktum:

Benjamin tænkte på bageren. Men den lukkede jo i sidste uge. Derpå overvejede han Irma. Men han gad ikke cykle så langt.

Semikolon:

Han ville nemlig gerne have noget at spise nu; men ikke hvad som helst. Man kunne jo købe noget rigtigt sundt; men det måtte ikke koste noget særligt.

→ **Regel 8.** Markér et ophold i teksten med et nyt afsnit, når indholdet skifter til noget lidt andet eller til noget helt andet. Indholdet afbrydes mere end ved punktum.

Eksempler på brug af nyt afsnit ser du fx i kapitlerne "Weekenden begynder" side 8 og "Mias spørgsmål og planer" side 11.

Inge Benn Thomsen

Punktum, komma, streg

Opgaver i tegnsætning for mellemtrinnet

Facitliste

Inge Benn Thomsen

Punktum, komma, streg. Opgaver i tegnsætning for mellemtrinnet – Facitliste

2. udgave, 2021

© 2005 Dafolo A/S og forfatteren

Omslag: Jakob Hjort, Hjalte Thalund

Illustrator: Peter Heydenreich

Forlagsredaktør: Ole Eskesen, Lise Nerlov

Forlagsekspedition:

Dafolo A/S

Suderbovej 22-24

9900 Frederikshavn

Tlf. 9620 6666

Fax 9843 1388

E-mail: forlag@dafolo.dk

www.dafoloforlag.dk

Indhold

- 4 Til læreren
- 6 Til eleven
- 7 Punktum
- 10 Spørgsmålstegn
- 12 Komma
- 19 Semikolon
- 20 Tegn foran ”men”
- 22 Nyt afsnit
- 26 Hvad har du nu lært?
- 32 Direkte tale
- 36 Parentes
- 38 Udråbstegn
- 40 Tankestreg
- 41 Hvad har du lært i hæftet?
- 45 Afsluttende opgave

Regler: Se de forreste sider

Til læreren

Punktum, komma, streg er for elever på mellemtrinnet og giver en grundlæggende træning i tegnsætning på dansk. Hæftet byder på en gennemgang af reglerne, som illustreres med eksempler. Dertil kommer en række opgaver, som eleverne skal løse ved at skrive direkte i hæftet.

Regler og opgaver

Reglerne er trykt på omslagets flapper, som kan åbnes, så de er nemme at bruge i forbindelse med opgaverne. Flapperne kan også bruges som bogmærke.

Opgaverne har fokus på basal tegnsætning, blandt andet brug af punktum, spørgsmålstegn, komma, semikolon og tankestreg. Eleverne lærer at analysere, hvornår der er tale om en sætning – og det lærer de ved at sætte X og O i opgaverne.

Hver opgave træner typisk ét tegn. Afsnittene ”Hvad har du nu lært?” og ”Hvad har du lært i hæftet?” rummer opgaver, hvor eleverne skal sætte flere forskellige tegn som en opsamling på de forudgående opgaver. Eleverne kan arbejde individuelt, i par eller i grupper med opgaverne.

Evaluering og løbende feedback

Opgaverne rettes med facitlisten, hvor de rigtige løsninger er markeret med blå. Diskuter også løsninger med eleverne undervejs i processen, så klassen får et fælles sprog for tegnsætning på dansk.

Find den printvenlige facitliste på www.dafoloforlag.dk under Punktum, komma, streg, Supplerende materialer (adgangskode: 8153).

Afsluttende opgave

Bagest i hæftet er der en afsluttende, åben opgave, som eleverne kan løse ved at skrive direkte i hæftet eller på computer. Opgaven handler om at fortsætte den fortælling, som løber igennem hele hæftet. Her får du mulighed for at evaluere elevernes udbytte af det samlede arbejde med hæftet. Elevernes besvarelser kan anvendes til fælles oplevelse i klassen, fx oplæsning, genfortælling eller dramatisering.

Startkomma eller ej?

Eleverne lærer grammatisk komma, som sættes, hver gang der er X og O. Der sættes komma både *før* og *efter* ledsætninger som i eksemplerne her med ledsætningerne i kursiv:

- *Da bilen var kørt (grammatisk komma efter en ledsætning)*, stod der en kuffert på gaden.
- Den stod der endnu, *(grammatisk komma før ledsætning) da bilen kom tilbage.*

Der er ifølge Dansk Sprognævn også mulighed for en alternativ kommatering, hvor man skal sætte komma efter ledsætninger, og hvor man kan sætte komma foran visse typer ledsætninger. Det er min erfaring, at eleverne har nemmere ved at lære det grammatiske komma, før de kan lære de mere indviklede regler for det valgfrie startkomma.

God arbejdslyst med Punktum, komma, streg!

Inge Benn Thomsen

Cand.mag. i audiologopædi

Læreruddannet og eksamineret speciallærer i tale-, høre- og læsevanskeligheder

Hvorfor sætte tegn?

Hvorfor sætte tegn, når man skriver? Man kunne også spørge om, hvilke forskelle der er på at skrive og at tale.

En af forskellene er de tegn, som man sætter i en tekst: Punktum, komma, semikolon, spørgsmålstegn og de andre tegn sætter vi, for at teksten skal blive lettere at læse og forstå. Man kan udtrykke sig mere varieret og tydeligere ved hjælp af tegn, når man skriver tekster.

Når vi taler, bruger vi andre måder at variere sproget på: Vi bruger for eksempel tonefald, stemmestyrke, ansigtsudtryk og fagter.

Når vi sender sms'er, befinder vi os et sted mellem tekst- og talesprog. Vi er måske ikke helt så nøje med tegnsætningen, og ofte erstatter vi tegn med smileys eller andre emojis.

Få flere tips til retskrivning på Dansk Sprognævns hjemmeside

www.dsn.dk

Til eleven

Eksempel på tekst uden tegn:

- a. Han køber nok nyt tøj sammen med sin bror i morgen er det tirsdag der er udsalg

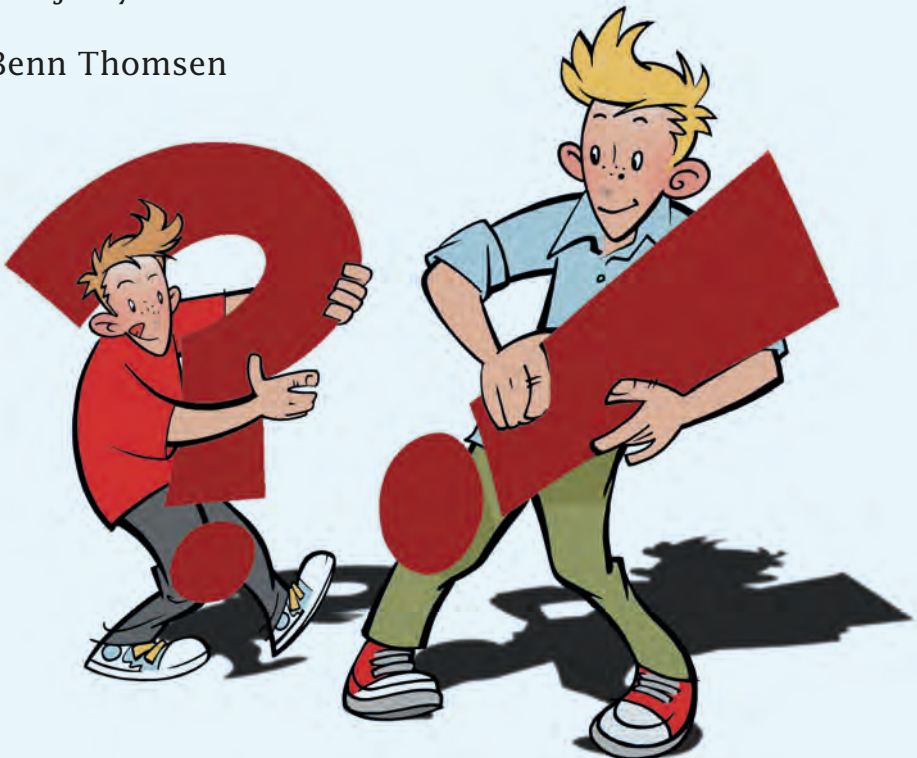
Man skal sætte tegn i den tekst for at gøre den forståelig. Forskellige placeringer af tegnene giver forskellige betydninger.

Eksempler på samme tekst med tegn:

- b. Han køber nok nyt tøj sammen med sin bror.
I morgen er det tirsdag. Der er udsalg.
- c. Han køber nok nyt tøj sammen med sin bror i morgen.
Er det tirsdag, der er udsalg?
- d. Han køber nok nyt tøj sammen med sin bror i morgen.
Er det tirsdag? Der er udsalg!

God arbejdslyst!

Inge Benn Thomsen

Punktum

Opgave 1

 Se regel 1, og skriv den her (brug blyant i alle opgaver):

Du får eksempler på punktummer i historien herunder, som hedder "Mia mister sin mobil".
Historien fortsætter gennem hele hæftet.

Mia mister sin mobil

Planer for weekenden

Det var blevet torsdag. Det var snart weekend. Alle glædede sig til nogle dage med tid til andre ting. Mia ville gerne besøge en eller anden. Mias forældre ville nemlig gerne bruge weekenden på at male noget af kælderen.

Opgave 2

Sæt punktum. Ret til stort bogstav efter punktum.

Weekenden begynder

Mia ringede til moster Sanne. Hun havde fri og ville meget gerne have besøg af Mia. Hun tog derfor hen til moster Sanne. Mia kom lidt sent fredag eftermiddag.

Moster Sanne bor alene i en lejlighed lige ved siden af skoven. Inden aftensmaden gik de en tur i skoven for at få frisk luft og for at lufte Guffe. Moster Sanne har nemlig en kær hund. Helt alene er hun jo så ikke. I de andre lejligheder kender moster Sanne rigtig mange mennesker. Nogle af børnene i opgangene kender Mia og leger med hende en gang imellem. Især om sommeren går de måske ind imellem en tur med Guffe ind i skoven uden moster Sanne. Imens plejer moster Sanne at bage en kage eller at tale i telefon. Især Louise og Camilla gider godt at ses med Mia. Louise har langt hår. Det er glat og mørkebrunt. Camilla har lyst hår med mange krøller. Mia og veninderne kan som regel nå hinanden på deres mobiltelefoner.

Mia så på sin mobil. Der var ingen beskeder. Hun holdt den åben. Så var hun sikker på at kunne lave aftaler. Hun ville nok ringe til en af dem senere. Men nu var de jo foreløbigt ude at gå med Guffe.

Guffe er aldrig glad for at gå særligt langt. ^D Det var koldt og mørkt Mia og moster Sanne ville derfor gerne hjem igen til den hyggelige lejlighed. ^D De prøvede at trække i Guffes snor for at få den til at vende hjem. ^D Det var ret mærkeligt. ^N Nu havde de gået i over en halv time. ^D Det plejede at være nok for Guffe. ^N Nogle dage ville den slet ikke med i skoven. ^A Andre dage var den dog lidt mere interesseret i at komme med.

Sæt et hak i , når du har rettet din opgave, og den er helt rigtig. Sådan:

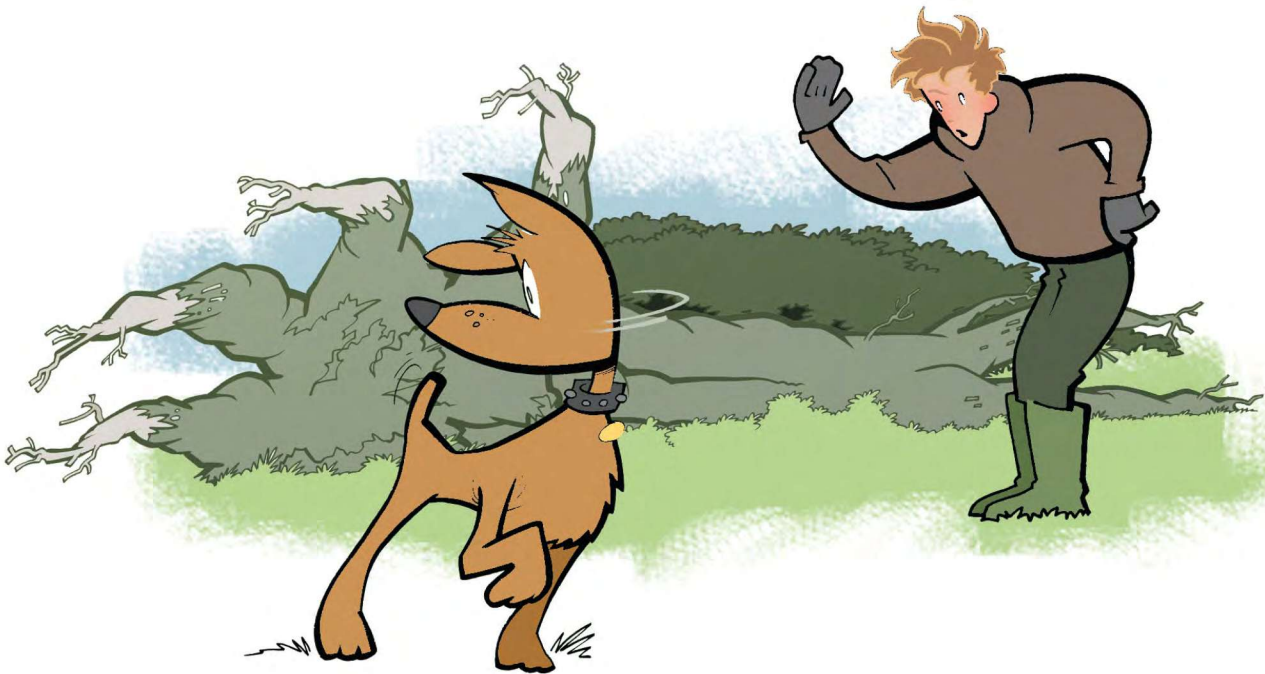
Spørgsmålstegn ?

📌 Opgave 3

➔ Se regel 2, og skriv den her:

Eksempler på sætninger med spørgsmålstegn:

Hvornår går Guffe med hjem?
Er det allerede mørkt?

📌 Opgave 4

Sæt spørgsmålstegn. Ret til stort bogstav efter spørgsmålstegn.

Mias spørgsmål og planer

Hvorfor ville Guffe ikke med hjem^{?K} kunne den se eller lugte noget særligt^{?H} hvem kunne vide noget sikkert om den hunds oplevelser[?]

Hvad skulle Mia foretage sig resten af tiden hos moster Sanne[?]
Hvilke muligheder var der egentlig^{?M} mon ikke der var en mulighed for at ses med Louise^{?F} eller skulle hun ringe til Camilla allerførst^{?S} skulle hun ringe i aften eller i morgen tidlig[?]

Måske kunne de ses alle tre^{?H} hvordan mon de andres planer så ud for søndag^{?H} hvornår skulle hun egentlig selv hjem på søndag[?]
V ville Guffe ikke snart med hjem igen^{?V} var den ikke også sulten[?]

Sæt et hak i , når du har rettet din opgave, og den er helt rigtig. Sådan:

Komma ,

Opremsning

📌 Opgave 5

➔ Se regel 3, og skriv den her:

Eksempel på komma i opremsning:

Guffe kan allerbedst lide hakkebøf, frikadeller, kartofler og kage.

📌 Opgave 6

Sæt komma ved opremsningerne.

Hvad sanser Guffe?

Guffe snusede, knurrede og lyttede til alle sider. Den stirrede hen ad stien ind mellem træerne og op i trækronerne. Den var stadig meget vagtsom, spændt og nysgerrig. Der var nok noget spændende at se, høre og lugte.

Opgave 8

Sæt X og O. Sæt komma.

Hjem igen

I løbet af de næste fem minutter trak Mia i hundesnoren, mens Guffe stædigt blev stående. Måske blev Guffe pludselig sulten, eller den var måske bare træt af at være i skoven. Den ville i hvert fald pludselig gerne med efter endnu nogle minutters tid, så de skyndte sig hen mod skovbrynet. Herne ved skovbrynet så Mia en mus i græsset, og hun hviskede det stille til moster Sanne.

Nede i græsset forsvandt musen, så moster Sanne kunne ikke nå at få øje på den. I løbet af det næste sekund sprang Guffe helt hen til musens gemmested, for den ville gerne være med til en god leg. Her i græsset var musen væk, så de gik alle tre hurtigt hen til opgangen. Nu skulle de have noget mad i en fart, for de var både meget kolde og sultne. Da de gik det sidste stykke, hørte de en lidt underlig lyd inde fra skoven, men det var nok bare nogle børn.

Mens de låste hoveddøren op, bjæffede Guffe og ville ned igen. Hvis de var gået med Guffe ned, ville de nok have set nogle skygger forsvinde ind i skoven.

Sæt et hak i , når du har rettet din opgave, og den er helt rigtig. Sådan:

Opgave 9

Sæt X og O. Sæt komma.

Køkkensnak

Moster Sanne og Mia gik ud i køkkenet for at lave maden klar med det samme. De havde ingen ide om, at noget mystisk var på færde i skoven. De vidste ikke, hvad Guffe havde hørt. Mens de vaskede hænder, knurrede Guffe svagt. Da de aede den, kiggede den op på dem med store øjne. Den kunne jo ikke forklare, hvorfor den bjæffede og knurrede. Den gik ind i stuen, som om den ville hvile sig lidt. Da den havde ligget ned et øjeblik, gik den hen og kiggede ud ad vinduet over mod skoven. Skoven var sort, mystisk og interessant.

(Opgaven fortsætter på næste side)

Ude i køkkenet talte Mia og moster Sanne om sommerferien. Der var godt nok lang tid til, men det var så rart at tale om. Sidste år var Mias familie og moster Sanne i sommerhus i to uger, og Guffe var naturligvis med, også når de badede og gik ture på stranden. Planerne for næste sommer var ikke helt på plads endnu, men Mia håbede, at de skulle på ferie sammen på en campingplads, for så ville der være mange andre at snakke med. Måske ville der også være nogle søde hunde. I virkeligheden var hendes allerstørste ønske at komme til Frankrig på campingtur, fordi hun godt kunne lide det gode vejr i Frankrig. Hun kunne også godt lide maden, bjergene og blomsterne. Da hun sagde det, sagde moster Sanne, at man ikke kunne være helt sikker på godt vejr i Frankrig. Nu var maden ved at være klar, og teen havde trukket tilpas længe. De skulle have nybagt brød, skinke, æg, ost og salat med masser af tomater.

Sæt et hak i , når du har rettet din opgave, og den er helt rigtig. Sådan:

Komma før og efter "indskudt sætning"

Opgave 10

→ Se regel 5, og skriv den her:

Opgave 11

Sæt X og O. Du skal gøre ligesom i eksemplerne, som står ved reglen. Sæt bagefter kommaer i teksten. Der er ni indskudte sætninger.

Jonas og Lucas

Jonas og Lucas, der boede i opgangen ved siden af, luftede af og til Guffe. Guffe, der jo var en vaks hund, kunne lære at gøre lidt af hvert. De havde lært den at finde ting i skovbunden og andre steder. De genstande, som den skulle finde, var nogle gange gemt inde i et hult træ eller under nogle blade i skovbunden. Det sidste, som den havde lært, var at finde en mobiltelefon og et ur. Forleden havde Guffe, der netop den dag var særligt lærenem fundet Jonas' mobil bag ved en stor sten. Her havde drengene nemlig

(Opgaven fortsætter på næste side)

selv lagt den. Stenen, der var både stor og våd, lå langt inde i skoven. Guffe fandt hurtigt frem til stenen. Den var nemlig meget god til at lugte. Men den havde nu også set Lucas lægge den der. Så Guffe, som var så lærenem, var måske også en lille snyder?

Moster Sanne, der godt kunne lide de to drenge, vidste nok ikke noget om Guffes talenter. Drengene, der var lidt generte over for moster Sanne, fortalte ikke noget.

Sæt et hak i , når du har rettet din opgave, og den er helt rigtig. Sådan:

Semikolon ;

Opgave 12

→ Se regel 6, og skriv den her:

Opgave 13

Sæt X og O. Sæt semikolon i teksten.

Fritidsvaner

Henne på skolen så Lucas og Jonas af og til Louise og Camilla; de snakkede ikke så meget med dem i skolen. Faktisk var det meget sjældent, at det skete. De gik på en skole med over 500 elever; det var jo en del. Man kendte jo kun dem fra sit eget klassetrin og så nogle få andre. Pigerne gik ikke i samme klasse som drengene. I fritiden kunne de sagtens ses derhjemme; men altså kun når de havde noget rigtig sjovt at lave sammen.

Sæt et hak i , når du har rettet din opgave, og den er helt rigtig. Sådan:

Tegn foran "men"

📌 Opgave 14

➔ Se regel 7, og skriv den her:

📌 Opgave 15

Sæt tegn i teksten foran "men". Brug forskellige tegn foran "men". Ret til stort efter punktum.

Hjemme hos moster Sanne og Mia

Udenfor virkede alt mørkt og stille, men sådan var det måske ikke for en hunds ører? Moster Sanne og Mia satte sig ned for at få stillet deres sult. De kaldte på Guffe, men den hørte dem ikke. Den var måske sulten; men den kunne sagtens vente. Maden stod i hundeskålen ved siden af vandet. men nu ville moster Sanne og Mia tænke mere over at se en film.

Nogle dage tiggede Guffe ved bordet, men selvfølgelig gjorde den det ikke i dag. Den var jo så optaget af et eller andet, men det holdt måske snart op. Den lukkede øjnene, men den sov ikke rigtig. Det kunne man se på vejrtrækningen. Moster Sanne kaldte alligevel igen på Guffe for at få den til at gå ud til sin mad, men den vendte det døve øre til. Så begyndte de at snakke om filmen.

Hvad skulle de vælge? Der var mange forskellige muligheder, men de havde begge nogle favoritter. De besluttede sig for en gyser og skyndte sig at rydde op.

Sæt et hak i , når du har rettet din opgave, og den er helt rigtig. Sådan:

Nyt afsnit

Opgave 16

 Se regel 8, og skriv den her:

Opgave 17

Sæt nyt afsnit i teksten.

Det markeres på den måde, som vises nedenfor.

Louise og Mia

Louise besluttede at ringe til Mias mobil, fordi hun ville spørge, om de kunne lave noget sammen i weekenden. Louise vidste nemlig godt, at Mia skulle være hos sin moster. Nummeret havde hun selvfølgelig, så hun ringede straks op.] Gyserfilmen hjemme hos Mia og moster Sanne foregik på en stille og rolig ø, hvor nogle spioner ville gemme nogle tophemmelige papirer. De skulle opbevares i plastik, så de ikke så let blev beskadiget af fugt og jord.] Mia kendte ikke filmen og sad og trykkede sig op ad Guffe, fordi den var hoppet op til hende, og den var så rar at holde om. De to mænd i filmen var lidt skumle, men filmen var ikke uhyggelig endnu.] Louise fattede ikke, hvorfor Mia lod sin mobil ringe og ringe. Nå, nu tog den imod besked, men hvad skulle hun sige? Hun sagde hej og bad Mia ringe tilbage.] Nu var det lidt kedeligt for Louise, for hun havde lyst til at lave en aftale med det samme. Aftenen var ikke gået helt endnu, så hun håbede, Mia ville give hende et kald, som de kaldte det.

Sæt et hak i , når du har rettet din opgave, og den er helt rigtig. Sådan:

Opgave 18

Sæt nyt afsnit i teksten.

Louise muger ud

I mellemtiden gav Louise sig til at ordne lidt på sit værelse, som var godt fyldt op af forskellige bunker. Det meste var noget, som hun selv opfattede som små eller store projekter. Et af de store projekter var at rydde op i blade og bøger. De plejede at være på hendes reol, men nu lå de i forskellige bunker, som gerne skulle ende med at blive sorteret. Hun syntes, det var svært at skille sig af med de gamle blade og bøger, men de fyldte efterhånden lidt rigeligt. Faktisk fyldte de normalt det meste af hendes reol. Hendes far spurgte hende jævnligt, hvorfor hun dog brugte alle sine hyldemeter på de antikke udgivelser. Han var bibliotekar og helt kold over for hendes kære minder. Hendes mor syntes, det var hendes eget valg. Men hun kunne virkelig ikke støvsuge, så længe der var som i en jungle, sagde hun. Så måske skulle Louise beslutte at rydde nogle hyldemeter i junglen. Det kunne være, hendes kusine gerne ville arve noget af det, som Louise kunne skille sig af med. Hendes kusine var to år yngre og elskede Louise. Hun hed Anna og boede ikke langt væk. Måske kunne hun få sin far til at køre nogle ting derover, hvis weekenden ikke blev for travl?

Sæt et hak i , når du har rettet din opgave, og den er helt rigtig. Sådan:

NAME	TITLE	LAST	FIRST
100	100	100	100
101	101	101	101
102	102	102	102
103	103	103	103
104	104	104	104
105	105	105	105
106	106	106	106
107	107	107	107
108	108	108	108
109	109	109	109
110	110	110	110

Hvad har du nu lært?

I opgaverne 19-23 skal du bruge alle reglerne, som du nu har lært.

📌 Opgave 19

- Sæt X og O.
- Sæt derefter punktum, spørgsmålstegn, komma og semikolon.
- Markér nyt afsnit i teksten.
- Husk at rette til stort bogstav efter punktum og efter spørgsmålstegn.

Louise, Camilla og drengene

Nu ville Louise lige ringe til Camilla, for hun vidste måske noget om Mia. Hvorfor tog Mia dog ikke sin mobil? Camilla var hjemme, men hun vidste ikke mere end Louise. Louise måtte godt komme over til Camilla, hvis hun lovede at være hjemme før ti. Det lovede hun og gik hen til naboopgangen, hvor Camilla stod klar og ventede. Hun spurgte, om de skulle ringe til Jonas og Lucas. Det kunne jo være, at drengene vidste noget om Mia. Da de ringede, viste det sig, at drengene nu ikke vidste noget, så de blev enige om at vente lidt med at ringe til Mia. Skulle de besøge Jonas og Lucas i mellemtiden, eller skulle de invitere drengene op til Camilla?

Sæt et hak i , når du har rettet din opgave, og den er helt rigtig. Sådan:

Opgave 20

- Sæt X og O.
- Sæt derefter punktum, spørgsmålstegn, komma og semikolon.
- Markér nyt afsnit i teksten.
- Husk at rette til stort bogstav efter punktum og efter spørgsmålstegn.

Popcorn hos Camilla

Camilla og Louise besluttede at spørge drengene, om de kom op til Camilla. Lucas tog sin mobil og spurgte, om de ikke først lige kunne komme op til dem og snakke et øjeblik. Det gad de da godt, da de havde snakket kort med de to drenge, der for øvrigt var tvillinger, blev de enige om at ringe til Mia, men det var forgæves igen. Nu ville de alle fire op til Camilla og snakke om, hvad de havde tænkt sig i weekenden, så de gik op til hende. Camilla lokkede nemlig med friske popcorn. De to tvillinger var faktisk enæggede, så det var svært at kende forskel på dem, og de syntes selv, at det var lidt sjovt nogle gange. Louise tog som regel ikke fejl, for hun syntes Lucas havde en lille fregne ved næsen, som Jonas ikke havde helt ligesådan.

Sæt et hak i , når du har rettet din opgave, og den er helt rigtig. Sådan:

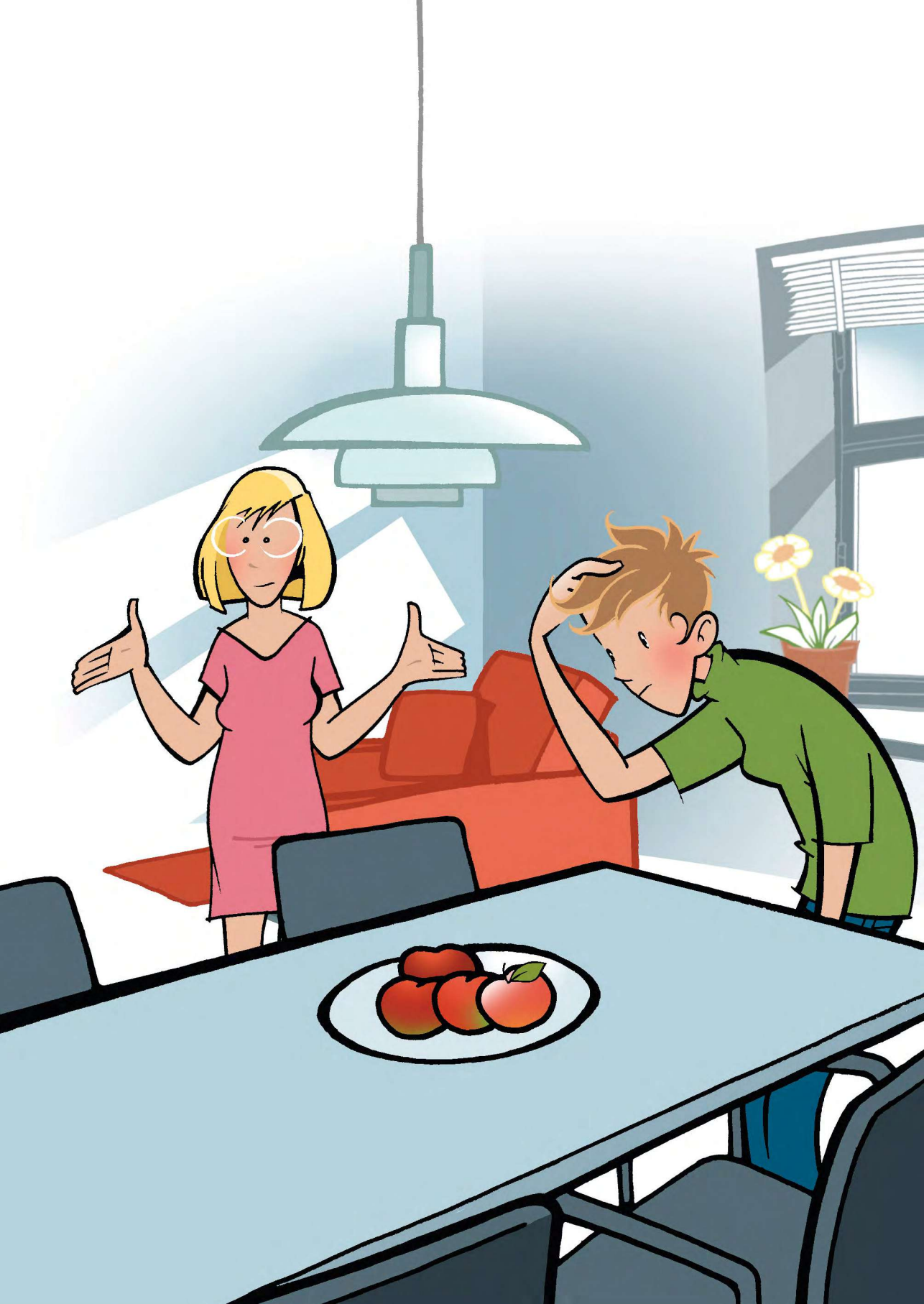
📌 Opgave 21

- Sæt X og O.
- Sæt derefter punktum, spørgsmålstegn, komma og semikolon.
- Markér nyt afsnit i teksten.
- Husk at rette til stort bogstav efter punktum og efter spørgsmålstegn.

Hvor er Mias mobil?

Mia og moster Sanne, som havde glædet sig til en hyggeaften, var imens ved at lede efter Mias mobil. Mia ville nemlig have lagt den på bordet, så den kunne høres, hvis den ringede under filmen, og så var den bare ikke i hendes lomme, hvor den plejede at ligge. I 20 minutter havde de ledt i lejligheden, men de kunne ikke finde den nogen steder. De havde ledt i skoletasken og i lommerne på frakken, som Mia havde på. Det var ikke særligt godt, for hvad skulle hun nu gøre? Egentlig kunne hun have tabt den i skoven, da de gik tur. De talte om, at det ikke var så rart at skulle ud igen, og måske skulle de vente til næste dag, når det var lyst. Efterhånden blev de enige om, at det var det bedste. Nu havde de helt mistet lysten til at se filmen færdig, fordi de var blevet trætte. Mia ville dog gerne lige ringe fra moster Sannes telefon til Louise, som jo sad og spiste popcorn oppe hos Camilla nu.

Sæt et hak i , når du har rettet din opgave, og den er helt rigtig. Sådan:

Opgave 22

- Sæt X og O.
- Sæt derefter punktum, spørgsmålstegn, komma og semikolon.
- Markér nyt afsnit i teksten.
- Husk at rette til stort bogstav efter punktum og efter spørgsmålstegn.

Mia mødes med vennerne

Derfor ringede Louises telefon nu, og Mia fortalte straks om sin forsvundne mobil; det bekymrede selvfølgelig Mia, de blev enige om, at Mia kunne komme op til dem med det samme og snakke videre, så Mia smuttede hurtigt af sted. Myster Sanne lovede at holde sig vågen, til Mia ville komme hjem igen en times tid senere. Løp hos Camilla blev de alle fem enige om, at jagten på den forsvundne mobil skulle gå ind lørdag morgen. Jonas og Lucas mente, det var en god ide at tage Guffe med, fordi de kunne bruge dens nye færdigheder i at finde genstande. Alle tre piger var enige med dem. Hvad skulle de ellers bruge et kamera var da en god ide; det havde de jo i deres mobiler. Måske fik de også brug for lygten og en kikkert. Aftalen blev, at pigerne sørgede for mobiler og kikkert. Nu var det tid til at skilles indtil næste morgen, hvor de ville mødes hos Mias morder klokken ni.

Sæt et hak i , når du har rettet din opgave, og den er helt rigtig. Sådan:

Opgave 23

- Sæt X og O.
- Sæt derefter punktum, spørgsmålstegn, komma og semikolon.
- Markér nyt afsnit i teksten.
- Husk at rette til stort bogstav efter punktum og efter spørgsmålstegn.

Mia fortæller moster Sanne om planen

I mellemtiden havde moster Sanne og Guffe ikke haft det helt roligt, fordi der af og til var nogle lyde udenfor. De lyde kendte Guffe ikke, så den ville hen at lytte og kigge ved altandøren. Den fik ikke stillet sin nysgerrighed, for den kunne ikke rigtigt finde ud af, hvor lydene kom fra. Det blæste også, og det gjorde det ikke nemmere, men den næste lyd kendte den godt. Nu var det Mias trin. Hun låste sig ind og fortalte om morgendagens planer. Både det nu ville blive godt vejr og ikke snestorm eller regnvejr, for så kunne de vist ikke gennemføre planen. Guffe skulle jo med, og det krævede godt vejr. Lidt efter sov de alle tre, mens blæsten tog til og nærmede sig kulingstyrke.

Sæt et hak i , når du har rettet din opgave, og den er helt rigtig. Sådan:

Historien om Mia fortsætter senere i kapitlet *Lørdag morgen*.

Direkte tale

Det, der står i taleboblerne, er direkte tale.
Direkte tale kaldes også en replik.

Vent på mig.

Lucas

Så kom dog.

Jonas

Jeg prøver.

Man kan gengive direkte tale på forskellige måder.

Replikstreg

- Vent på mig, sagde Lucas.
- Så kom dog, svarede Jonas.
- Jeg prøver, sagde Lucas.

Anførelstegn

Man sætter anførelstegn rundt om replikken.
Anførelstegn kaldes også citationstegn eller gåseøjne.

"Vent på mig," sagde Lucas.
"Så kom dog," svarede Jonas.
"Jeg prøver," sagde Lucas.

Lucas sagde: "Vent på mig."
Jonas svarede: "Så kom dog."
Lucas sagde: "Jeg prøver."

Opgave 24

Se en flot ring.

Skriv replikkerne fra taleboblerne. Brug anførelsestegn. Find selv på navne til personerne. Det første i opgaven er skrevet.

„Se en flot ring,” sagde Gunnar.

„Jeg synes bare ikke, at den passer til dig,” sagde Gerda.

Jeg synes bare ikke, at den passer til dig.

Jeg havde også tænkt på at give den til min datter.

„Jeg havde også tænkt på at give den til min mor,” sagde Gunnar.

Brug af småord

I talesprog bruger man ofte småord som ja og nej. Småordene kan også være: Nå, hov, hej, goddag, farvel.

Eksempler på komma ved småord:

Næste dag mødtes de to igen.

Pigen bemærkede: "**Hej**, så ses vi igen. Du har din ring endnu."

Manden svarede: "**Ja**, det kan du stole på."

Pigen sagde: "Den er nok meget dyr."

Manden svarede: "**Nej**, det tror jeg da ikke."

Opgave 25

Fortsæt samtalen mellem manden og pigen fra opgave 24. Brug også ja, nej og andre småord efterfulgt af komma. Lad personerne sige fire replikker hver. Brug anførselstegn.

Parentes ()

Parentes sættes rundt om noget, der ikke er så vigtigt som resten af teksten. Måske kan det i parentesens udelades, men ikke altid.

Husk mellemrum før og efter parentes.

Eksempler på parentes:

(fra en opskrift:)

Til gryderetten bruges oksekød (eller kalvekød) og porrer. Man lader sovsen koge helt ind (det kan tage 30-40 minutter), derefter tilsætter man krydderier.

Der er ikke mellemrum mellem parentes og et efterfølgende tegn.

(fra et brev:)

Vi har det så fint her på campingpladsen (men det er nu også rart at gå lidt væk fra den).

Læg mærke til, at parentesens kan udgøre et tegn, fx et komma foran "men".

(fra en avis:)

I går udbrød der brand i en ejendom i Algade. Det gik ud over ejendommen over for Fakta (tidligere Irma).

📌 Opgave 26

Sæt parentes.

Nanna havde mange veninder (som hun dog sjældent kunne nå) at se.

Det er til fru Worm (tidligere Olsen).

Brug bare hvedemel (eller sigtemel i nødstilfælde).

Jeg lover at komme i morgen (hvis ikke der sker noget uventet).

De siger, det bliver en stor fest (men det kan man nok ikke regne helt med).

Udråbstegn !

➔ Udråbstegn sættes efter noget, der skal understreges eller bemærkes særligt meget. Det kan også sættes efter udråb som av, øv og hurra.

*Husk mellemrum efter udråbstegn,
hvis der kommer mere tekst.*

Eksempler på udråbstegn:

Nikolaj sagde: Jeg vil ikke have det! Jeg har jo lige sagt det.

Magnus svarede: Du er rigtigt tarvelig! Øv!

Thea slog i bordet. Hun udbrød: Av! Det er jeres skyld, at jeg slog min hånd.

Nikolaj sagde: Nu trænger jeg til ferie!

Du har vundet! Hurra!!!

*Læg mærke til, at man kan sætte flere
udråbstegn for at gøre udråbet
endnu kraftigere.*

Kære Mikkel!

I morgen får jeg sommerferie. Det bliver vist regnvejr.

(starten på et brev)

Opgave 27

Sæt udråbstegn. Ret til stort efter udråbstegn, hvor det er nødvendigt.

Kære Nikolaj!

Hvordan går du og har det?

(starten på et brev)

Tillykke med fødselsdagen! du runder jo 20!

Gæt, hvem der kommer hjem fra Norge! min søster og hendes kæreste!

Hold da op! det lyder spændende!

Det gik i fisk! ov!

Sørens også!

Tankestreg –

➔ Tankestreg betyder et lille ophold i teksten. Den kan erstatte komma.

Husk mellemrum før og efter tankestreg.

Eksempler på tankestreg:

Han vidste, at hun ville rejse til Sverige så snart som muligt – og det havde han vidst i to måneder.

Morten tænkte – som han ofte gjorde – at nu ville han rydde op.

📌 Opgave 28

Sæt tankestreger.

Kom bare i morgen–hvis du altså har lyst?

Det har jeg–måske.

I skovene bor der nisser og trolde–tror nogle.

Betal nu bare–du har jo råd.

Hvad har du lært i hæftet?

Opgave 29

- Sæt X og O i teksten.
- Sæt tegn, markér nyt afsnit, og gengiv direkte tale.
- Ret til stort bogstav, hvor det er nødvendigt.

Lørdag morgen

Det ringede på døren hos moster Sanne. De fire andre stod klar.

Louise spurgte: "Har du fundet din mobil?"

Mia svarede: "Det har jeg ikke, men det håber jeg jo, at vi gør!"

drengene var allerede halvt nede ad trappen, mens Camilla prøvede at sætte snoren på Guffe, som hoppede og sprang af begejstring. Moster Sanne ville gerne vide, hvornår hun så dem igen,

så de aftalte at ses til frokost klokken tolv hos hende. Nede på gaden blev de hurtigt enige med Guffe om, at turen gik til skoven

i en vis fart. Guffe halsede af sted og troede nok, at den var leder af ekspeditionen. Det var stadigvæk blæsevej, men ikke så slemt som aftenen før. Temperaturen var lige på frysepunktet, så skoven

var nærmest dækket af rimfrost. Ah, det var altså rart, det var blevet lyst, så man kunne se ordentligt. Lucas og Jonas ville gerne

vide, hvor og hvornår Mia havde haft sin mobil, og om hun mente den kunne ligge i skoven. De spurgte også, om den var tændt, og til det sidste kunne Mia svare, at det var den. Så kunne de jo ringe den op og på den måde høre den, hvis ellers opladningen holdt.

(Opgaven fortsætter på næste side)

endnu, det var i hvert fald meningen, for hun ville jo gerne have mulighed for at modtage opkald og beskeder, så hun kunne have tabt den i skoven, ok, så vidste de det.

📌 Opgave 30

- Sæt X og O i teksten.
- Sæt tegn, markér nyt afsnit, og gengiv direkte tale.
- Ret til stort bogstav, hvor det er nødvendigt.

Hvilke spor?

Lucas spurgte: "Hvad farve er din mobil?"

Mia svarede: "Den er sølvfarvet med et pink cover."

Jonas sagde: "Sølvfarven skulle ikke være så svær at se."

Lucas tænkte sig om og sagde: "Der er jo ret lyst i skovbunden med al den rimfrost!"

Mia sagde: "Jeg håber ikke, det bliver et problem!"

Louise sagde: "Skal vi gå samme tur, som Mia gik i går?"

Camilla talte imens til Guffe for at få den til at tage det lidt roligt.

De blev enige om at gøre, som Louise havde foreslået. Turen gik

hen ad en snoet sti. Guffe snusede og kiggede. Den kendte godt

turen og virkede meget glad for, at det netop var den tur, de valg-

te. Mia og de to veninder kiggede til venstre for stien, mens dren-

gene kiggede til højre. Lucas løb lidt længere ind i skoven

(Opgaven fortsætter på næste side)

end Jonas, Louise og Camilla fordelte sig også sammen med Mia, så de alle fem kom til at udgøre en hel række af øjne, der ledte efter mobilen med Guffes to øjne allerforrest. Kæppe var en god ide at bruge til at rode op i skovbunden, så derfor valgte de alle en velegnet kæp; nu håbede de, at der dukkede noget op. Der lå en del papir fra slik, ret irriterende med sådanne skovsvin, der var rigtigt mange visne blade, som man skulle vende, så det gik ikke så hurtigt med at gå ruten og slet ikke så hurtigt, som Guffe ville have. Den stoppede op en gang imellem og kiggede på hele rækken, som om den ville sige, at de skulle tage sig sammen.

📍 Opgave 31

- Sæt X og O i teksten.
- Sæt tegn, markér nyt afsnit, og gengiv direkte tale.
- Ret til stort bogstav, hvor det er nødvendigt.

Guffes første fund

Louise ringede til Mias mobil uafbrudt, men der var ingen lyd at høre fra mobilen. Nu havde Mia heller ikke sat den på højeste styrke, fordi hun bare havde gået med den i lommen i går. Bare der ikke er én, der har taget den, sagde Mia. Så skulle den person have fundet den i går aftes eller i nat, sagde Camilla.

(Opgaven fortsætter på næste side)

"Ja, eller her til morgen," svarede Louise.

"Ja, der er da nogle, der går tur herovre på de tidspunkter," sagde Jonas.

"Ja, hvad vil de med en mobil?" spurgte Lucas.

"Jeg håber, de vil give den til dens rette ejermand!" svarede Mia.

"Her er en handske!" råbte Camilla pludselig.

Guffe stod med handsken i munden og så meget stolt ud. Mia så straks, at det var hendes gamle handske, som hun bare havde haft i lommen. Hun brugte den ikke, fordi hun havde et par nye, og der var huller i den der blå handske, som lige nu også var temmelig slimet af Guffes mundvand.

"Kom så med den, hvor er du dygtig!" sagde Jonas til Guffe.

Guffe kiggede fra den ene til den anden, ville den af med handsken overhovedet?

Jonas rakte hænderne frem og gik hen mod Guffe, og nu ville Guffe gerne aflevere sit fund. Hurra, nu var jagten vist allerede rigtig godt i gang!

Afsluttende opgave

Skriv din egen fortsættelse til historien.

1. Din tekst skal være på mindst (antal) ____sider og højst ____ sider. Din lærer aftaler sideantallet med dig.
2. Sæt X og O samt forskellige tegn. Brug de ting, som du har lært i hæftet.
3. Når du fortæller din slutning på historien, skal den ende med, at børnene finder mobilen.
4. I historien mangler nogle forklaringer, som du selv må finde på:
5. Hvorfor ville Guffe mon ikke med hjem fra skoven, da moster Sanne og Mia gik tur med Guffe? (Se: *Weekenden begynder, side 8*)
6. Hvad har Guffe mon set, hørt eller lugtet? (Se: *Hvad sanser Guffe? side 12*)
7. Hvilke skygger forsvandt ind i skoven denne første aften? (Se: *Hjem igen, side 14*)
8. Hvilke lyde hørte Guffe mon udenfor, mens den lå oppe i lejigheden? (Se: *Mia fortæller moster Sanne om planen, side 31*)
9. Kom børnene virkelig hjem til frokost hos moster Sanne, eller skete der noget, som gjorde det umuligt? (Se: *Lørdag morgen, side 41*)
10. Måske kan tegningen på forsiden give dig gode ideer til din tekst!

Punktum, komma, streg byder på en gennemgang af de grundlæggende tegnsætningsregler. Dertil kommer en række opgaver, som løses ved at du skriver direkte i hæftet. Fold flapperne ud for at tjekke reglerne, når du løser opgaverne.

Basale færdigheder i:
Punktum · Komma
Spørgsmålstegn
Semikolon · Nyt afsnit
Direkte tale · Tankestreg
Udråbstegn
Parentes